

3. Radosť (pre dospelých)

Nadšenie, práca, námaha, radosť, svätosť

Ako saleziáni sme synovia a dcéry svätca radosti. Veľkým svedkom tejto skutočnosti je aj pápež František. Jeho exhortácie sú akoby rôznymi meditáciami nad dôležitosťou radosti v duchovnom živote kresťanov i celej Cirkvi. „Bola to formácia v saleziánskej škole, kde som sa naučil správne mu vzťahu ku kráse, k práci a kde som sa naučil, že mám byť stále veselý,“ povedal na istom mieste Sv. Otec. Áno, duch Valdocca bol duchom radosti. „Vy saleziáni máte veľké šťastie, lebo váš zakladateľ nebol svätec s tvárou ‚Veľkého piatku‘, plný smútku a zasmúrenosti, ale bol to svätec s tvárou ‚Veľkonočného rána!‘ Bol neustále radosný, otvorený a prijímajúci napriek tisícokrakým námahám a ťažkostiam, ktoré naňho denne doliehali. Svedkovia jeho života krásne napísali, ako vyzerala jeho tvár počas všedných dní: ‚Jeho tvár žiariaca radosťou prezrádzala jeho veľkú spokojnosť z toho, že môže byť medzi svojimi synmi.‘“

Ponúkol mladým **svätosť, ktorá spočíva v tom, že majú byť stále veselí**. To bola ozajstná revolúcia v pastorácii mládeže 19. storočia. Nie cesta vážnosti, prísnosti, ale cesta veselosti, ktorá je pravou radosťou.

Radosť dona Bosca nie je však len záležitosťou jeho prirodzeného charakteru. Aj my sami potrebujeme viac objaviť hĺbku radosti, ktorá vyviera z Božieho posolstva k nám ľuďom a jej stopy nachádzame na mnohých miestach Písma.

Téma radosti v Písme svätom

Znalci Písma svätého nás upozorňujú predovšetkým na to, že nie je úplne jednoduché hovoriť o radosti a veselosti v Písme, pretože semitské jazyky, a zvlášť hebrejčina, nepoznajú radosť ako niečo intímne a vnútorné, ale ako niečo, čo sa vyjadruje navonok. Radosný krik, výskot, spev, tanec. Radosť je teda predovšetkým komunitný a nie osobný jav, čo my v súčasnosti chápeme často práve naopak (ja som šťastný, prežívam si v tichosti svoje šťastie).

Pre biblického človeka – aspoň z toho, čo nám Písmo prináša – neexistuje pojem radosti ako zábavnosti. Radosť – to je chvíľa oslavy a vďaky za osobnú alebo kolektívnu záchranu, ktorú biblický človek dostal.

Biblia vyjadruje **radosť** ešte jedným zaujímavým spôsobom: **ako niečo, čo žiari** z našej tváre. Žalm 34 hovorí: *Na neho hľadte a budete žiariť*. Ešte konkrétnejšie to hovorí Sirachovcova

kniha: *Kto vyučuje svojho syna, vzbudí závisť nepriateľa, ale sám bude žiariť radosťou pred priateľmi.* (Sir 30,3)

Okrem radosti z osobnej spásy nás **Biblia pozýva aj k radosti z Božích diel.** Z toho, že Pán kraľuje nad národmi, z toho ako stvoril zem, z jeho slávy, ktorú možno kontemplovať.

A napokon vidíme, že **radosť** existuje aj z toho, že sa stretávame **s Božím slovom**, ako nám to hovorí Žalm 119, najmä verš 162: *Z tvojich výrokov (=slov) sa radujem ako ten, kto našiel veľkú korisť.*

Radosť je istota z poznania Boha, z jeho milosrdenstva, preto sa pre plačúcich a kajúcich Izraelitov po návrate zo zajatia *radosť v Pánovi stáva ich silou* a takto nahrádza plač. (Neh 8,10)

Radosť v Novom zákone

Tému radosti nachádzame rozvinutú najviac **v evanjeliu podľa Lukáša.** Prvé dve kapitoly sú plné zmienok o radosti, ale téma radosti je aj uprostred evanjelia: radostný entuziazmus učeníkov, ktorí sa vrátili z misie, radosť otca v podobenstve o márnotratom synovi, radosť Zacheja, ktorý prijíma Ježiša do svojho domu. Pre Lukáša je kresťanstvo niečo, čo sa vyznačuje radosťou. Učeníci neverili od veľkej radosti (Lk 24,41) a po jeho odchode prežívajú veľkú radosť. (Lk 24,52)

Listy sv. Pavla nám tiež veľmi rukolapne preukazujú, že pre neho je kresťanstvo náboženstvo radosti. Radosť je po láske druhé ovocie Ducha (Gal 5,22), kresťan je povolaný radovať sa v nádeji (Rim 12,12). Je to náboženstvo radosti, keďže je to náboženstvo milosti, ktorého základom je dar Ducha svätého.

Druhý list Korintánom (1,24 viera je ekvivalent radosti; a 13,11 radosť je prvou úlohou veriacich) nás zase upozorňuje, že **radosť podľa sv. Pavla nie je**, tak ako v našom modernom zmýšľaní, len nejaký spontánny intímny pocit, ale radosť je totálny a komplexný postoj, ktorý stojí na hodnotách ako priateľstvo, veľkodušnosť, ochota obetovať sa a prekonávať protivenstvá.

Ak teda povieme, že kresťan má byť radostný, to nie je len jeho zmysel pre humor, ale je to celkový postoj k životu, a to aj k životu, ktorý nie je ľahký. Ba čo viac, sv. **Lukáš, sv. Pavol i sv. Peter** nás privádzajú až k veľkonočným výšinám kresťanskej radosti, v ktorej sa kresťania dokážu radovať aj z utrpenia, ktoré znášajú pre Krista (radosť apoštolov po bičovaní, Sk 5,41; 2Kor 6,10; 1Pt 4,13; Mt 5,12).

Všetky tieto poznatky, ktoré sme si uviedli, by mali stačiť na to, aby sme si uvedomili, že to, čo sa v povrchnom pohľade zdalo také jednoduché, moderné a mládežnícke (**naša svätosť spočíva v tom, že sme veselí**, radostní) má v sebe oveľa väčšiu hĺbku, ktorú potrebujeme objaviť a podľa vzoru dona Bosca aj prežívať.

O radosti a zármutku

Na záver tejto našej témy sa oprieme aj o úvahy o protiklade radosti, o zármutku. Naším učiteľom sa tu stane sv. František Saleský a jeho krásna úvaha v Teotimovi, ktorú si predstavíme v jej hlavných bodoch.

„Ako môže byť zármutok užitočný láske, keď v rámci ovocia Ducha je po láske hneď radosť?“ kladie si otázku sv. František. Nachádza štyri druhy užitočného zármutku:

Aj my dnes sme povolani – objavovať cesty k mladým a spolu s nimi cesty do budúcnosti.

- zármutok, ktorý vedie k pokániu (Dávid a Peter, 2Kor 7,10);
- zármutok dobrých ľudí, ktorí majú súcit s časou biedou blížnych (Agar plače pre svojho syna);
- zármutok dokonalých ľudí, ktorí oplakávajú, cítia a nesú duchovnú biedu a trápenie iných (Jeremiáš i Ježiš plačú nad Jeruzalemom; sv. Pavol plače nad tými, ktorí sa správajú ako nepriatelia Kristovho križa, Flp 3,18).

Existuje však aj zármutok tohto sveta:

- zármutok spôsobený smútkom a zatemnením duše, malomyselnými myšlienkami, namrzenosťou, sklúčenosťou, ktorá privádza do zúfalstva a záhuby. František spomína rybu – morského diabla – ktorá kalí vodu okolo seba v tej neprehľadnosti napáda svoje obeť. Nedôvera, žiarlivosť, nechúť, zbytočný strach z hriechov minulosti, to všetko ohlušuje zatemňuje a stávame sa obeťou;
- zármutok našej melancholickej povahy. Samo v sebe to nie je zlo, ale náš nepriateľ rád používa naše sklony, aby na nás nastražil ako pavúk sieť, do ktorých sa chytíme;
- zármutok, ktorý sa rodí z rôznych náročných okolností. To je prípad Tobeho, ktorý oslepol, Jakuba, ktorý plače nad Jozefom smrťou alebo Dávida plačúceho nad smrťou Absolóna. Takéto zármutky sú údelom dobrých aj zlých. U dobrých sa však zmierňuje tým, že to vedia prijať ako Božiu vôľu – Tobi i Jób o tom svedčia. Aj Daniel, ktorého muky sa menia na chválospev. U zlých ľudí sa takýto zármutok premieňa na nárek, zúfalstvo a bezradnosť. Podobajú sa opiciam a svišťom, ktorí pri nove mesiaca majú zlú náladu, ale keď sa blíži spln poskakujú a vyvádajú. Svetský človek je v zlej nálade, býva rozhnevaný, zatrpknutý, nevrlý, keď mu niečo nejde. Keď sa mu darí, tak sa chváli, je rozpustilý a domýšľavý.

František teda učí:

Užitočný zármutok nie je deštruktívny, ubíjajúci, neochromuje ducha, ale privádza k činnosti, čulosti, pohotovosti. Je to zármutok, ktorý v sebe obsahuje aj radosť. Nie je to zármutok, ktorý je smutný a zádumčivý.

Existuje aj zármutok, ktorý nás privedie k ľútosti, ale tá je nedokonalá (unáhlená, nepokojná, netrpezlivá, uplakaná, roztrpčená, nariekavá, odpudzujúca, zádumčivá a napokon neprinášajúca polepšenie, lebo to všetko vychádza zo sebalásky).

Je potrebné chrániť sa zármutku. Ak je prirodzený, treba ho prekonať vhodným úsilím, cvičením sa. Zármutky prichádzajú často aj ako skúšky, v ktorých treba vydržať. Uprostred smutných nálad, ktoré sa nás môžu zmocniť, je potrebné, aby sme použili autoritu vyššej vôle, aby sme robili všetko, čo môže podporiť Božiu lásku v nás.

Je treba vedieť prepáčiť, keď niekto nie je vždy veselý, lebo človek nie je natoľko pánom svojich nálad, aby ich mohol vždy v pokoji ovládať. Je však neodpustiteľné, ak nie je vždy dobrotivý, poddajný a ochotný, lebo to je vždy v dosahu našej vôle. Človek sa len musí odhodlať, že bude svoju opačnú náladu a sklony s ňou spojené premáhať.

- Už rozumiem, že veselosť, radosť je náročný základ nielen saleziánskej, ale aj kresťanskej spirituality?
- Ako je to s mojimi zármutkami a náladami?
- Ako budem šíriť radosť a ako budem bojovať proti zlým zármutkom?